НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВІДДІЛ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Освіта в Україні і зарубіжних країнах :
анотований бібліографічний список

Вип. 1 / 2026
лютий
URL: http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3

Освіта в Україні

1. **Безпека в школах: норми Закону переходять до практичної реалізації** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 17 лют. [№ 533]. – Електрон. дані. *Як повідомила голова підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій Юлія Гришина за підсумками засідання Комітету, уряд забезпечив розроблення всіх необхідних нормативних актів, які потрібні для реалізації Закону щодо запровадження заходів безпеки в школах. Нагадано, що 11.02.2026 Комітет розглянув стан виконання Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо запровадження заходів безпеки в закладах загальної середньої освіти» № 4609-IX. Закон набрав чинності 17 січня. «Для мене цей Закон — передусім про дітей. Про спокій батьків. Про впевненість, що школа є безпечним простором для навчання й розвитку. Для мене принципово, щоб ухвалені рішення відчувалися в реальному освітньому середовищі — дітьми, вчителями й батьками», - наголосила голова підкомітету.* Текст: https://www.golos.com.ua/article/390203

2. **Безпека освіти — серед бюджетних пріоритетів** [Електронний ресурс] // Уряд. кур'єр. – 2026. – 11 лют. [№ 34]. – Електрон. дані. *Повідомлено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив рішення перерозподілити 231 млн грн субвенції на завершення робіт із облаштування шкільних укриттів в 11 областях. «Уряд спрямовує кошти на 22 проєкти, які перебувають на завершальній стадії та виконані щонайменше на 60 % у Дніпропетровській, Запорізькій, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Херсонській та Хмельницькій областях», — повідомила Прем'єр-міністр України Юлія Свириденко. Зазначено, що це дасть змогу цього року завершити будівництво та створити безпечні умови офлайн або змішаного навчання для 10 тис. українських дітей у школах, військових і військово-морських ліцеях, ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою. «Безпека освіти — пріоритет уряду. Саме тому загалом у держбюджеті на цей рік ми заклали 5 мільярдів гривень на шкільні укриття насамперед у прифронтових регіонах. Робимо все для того, щоб діти могли якнайшвидше повертатися до очного навчання там, де дає змогу безпекова ситуація», — наголосила Ю. Свириденко.* Текст: https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bezpeka-osviti-sered-byudzhetnih-prioritetiv/

3. **Богомаз О. Ю. Інноваційні підходи в роботі з дітьми-ВПО в умовах мережевого суспільства: розвиток стійкості, творчості та цифрової інтеграції** [Електронний ресурс] / Оксана Юріївна Богомаз // Культур. альм. – 2025. – № 3. – С. 115-121. *Обґрунтовано інноваційні підходи до підтримки дітей з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в умовах мережевого суспільства, де освітня взаємодія має реляційно-конективний характер. Емпіричною базою є кейс онлайн-тренінгу УДУ ім. М. Драгоманова (11.06.2025), у межах якого 90 педагогів опанували арттерапевтичні, ігрові, SEL-модулі та цифрові інструменти. Показано, що вправи «Безпечний простір», «Дерево ресурсів» і рольові симуляції сприяють осмисленню травматичного досвіду, відновленню агентності та формуванню мереж підтримки. Обґрунтовано перехід від разових*

інтервенцій до сталої освітньої екосистеми з мікрокреденшалами, менторськими мережами та рефлексивними метриками благополуччя, що забезпечує конективну резильєнтність і гідну участь дітей-ВПО в освіті. Етична та правова рамка повинна бути чітко виписана: стандартизовані згоди батьків і дітей, мінімізація чутливих даних, прозорі правила зберігання та обміну, права на «вимкнення» й альтернативні офлайн-маршрути для тих, хто обмежений у доступі до мережі. Механізмами зворотного зв'язку мають стати дорадчі панелі з участю педагогів, батьків і самих підлітків-ВПО, щоб політика не втрачала контакту з живою практикою. Текст: https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/674/616

4. **Бондарчук Н. В. Гендерна чутливість управлінських рішень як чинник зниження корупційних ризиків у сфері освіти** [Електронний ресурс] / Наталія Володимирівна Бондарчук // Нац. інтереси України. – 2026. – № 1. – С. 1014-1023. *Обґрунтовано значення гендерної чутливості управлінських рішень як інституційного чинника зниження корупційних ризиків у сфері освіти. Доведено, що корупційні практики в освітньому управлінні часто виникають у так званих "сліпих зонах" ухвалення кадрових, фінансових та організаційних рішень, де домінують неформальні впливи, дискреційність і нерівний доступ до ресурсів та інформації. Наголошено, що інтеграція гендерного підходу в управлінський цикл сприяє підвищенню прозорості, колегіальності та підзвітності, зменшує асиметрію впливу різних груп і звужує можливості використання управлінських ресурсів у приватних інтересах. Проаналізовано нормативно-правові документи забезпечення гендерної рівності в Україні та визначено їх антикорупційний потенціал. Узагальнено стратегічні механізми інтеграції гендерної чутливості в управлінську практику закладів вищої освіти та констатовано, що гендерна чутливість управлінських рішень у сфері освіти виступає не лише елементом соціальної політики, а й інституційним*

чинником зниження корупційних ризиків. Текст: https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/35221/35199 Освіта

5. **Брижак Н. Ю. Організація учнівського самоврядування в дитячих колективах: сучасні підходи та практичні рішення** [Електронний ресурс] / Н. Ю. Брижак, О. В. Комар, М. М.Туряниця // Наук. інновації та перед. технології. Серія : Упр. та адміністрування. Економіка. Право. Педагогіка. Психологія. – 2025. – № 12 (52). – С. 1411-1420. *Представлено сучасні підходи учнівського самоврядування, яке розглядається як цілісна соціально-педагогічна система, що поєднує функції виховного принципу, методу та форми організації життя дитячого колективу. Розглянуто його виховний потенціал у контексті Концепції Нової української школи (НУШ), що зорієнтована на партнерство, демократичність, діяльнісний підхід і розвиток суб'єктності учнів. Проаналізовано функції, принципи та ключові механізми учнівського самоврядування, зокрема організаційні, діяльнісні, комунікативні, рефлексивні та інклюзивні, які забезпечують активну участь кожної дитини у спільному прийнятті рішень, плануванні й реалізації проєктів, розвитку лідерських якостей, відповідальності та здатності до конструктивної взаємодії. Звернено увагу на умови цифровізації та інклюзивності, які актуалізують потребу в оновленні змісту, форм і методів самоврядної діяльності, а також у посиленні педагогічного супроводу. Наголошено, що ефективне учнівське самоврядування сприяє формуванню демократичної культури, позитивного мікроклімату в колективі та розвитку ключових компетентностей, визначених НУШ.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/33244/33211

6. **Василик Н. М. Управління розвитком креативної освіти в ЗВО** [Електронний ресурс] / Н. М. Василик // Наук. інновації та перед. технології. Серія : Упр. та адміністрування. Право. Педагогіка. Психологія. – 2025. – № 11 (51). – С. 318-330. *Розглянуто сутність креативної освіти як інноваційної педагогічної системи, орієнтованої на формування здатності*

генерувати нові ідеї, мислити нестандартно, працювати в умовах невизначеності та реалізовувати творчі рішення в професійній діяльності. Представлено модель управління розвитком креативної освіти, що включає стратегічний, організаційно-структурний, процесуальний та оцінно-аналітичний рівні. Запропоновано механізм управління розвитком креативної освіти у ЗВО, який охоплює процеси діагностики потреб ринку, модернізації освітніх програм, розвитку інфраструктури креативності, професійного розвитку викладачів, налагодження партнерств із бізнесом і креативними індустріями, запровадження мотиваційних інструментів, а також формування системи зворотного зв'язку та коригування освітніх практик. Наведено приклади впровадження креативної освіти у провідних університетах України та світу. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/31477/31443

7. **Васильців Т. Г. Інструменти розвитку інституційного партнерства системи професійної освіти та бізнесу в умовах трансформації ринку праці регіону** [Електронний ресурс] / Т. Г. Васильців, О. П. Мульска, І. О. Пикус // Modern Economics : електрон. фах. вид. з екон. наук. – 2025. – № 53. – С. 58-65. *Ідентифіковано ключові бар'єри реалізації інституційного партнерства між роботодавцями, закладами професійної (професійно-технічної) освіти (ЗПТО) та органами місцевої влади, а також окреслено основні виклики збалансування регіонального ринку праці (на прикладі Львівської області). Визначено диспропорції між попитом і пропозицією робітничих кадрів, низький рівень інтеграції бізнесу у процес підготовки фахівців, недостатню координацію між освітніми закладами й місцевими громадами, обмеженість фінансових і матеріально-технічних ресурсів ЗПТО, а також відсутність престижу робітничих професій серед молоді. Виокремлено стратегічні завдання формування інституційного партнерства у регіоні (підвищення якості та практико-орієнтованості професійної освіти; створення системи «якірних» робочих місць для випускників; посилення комунікації й координації між освітою, бізнесом і*

владою тощо). Текст: https://modecon.mnau.edu.ua/measures-for-the-development-of/

8. **Виклики сучасності в організації освітнього процесу у закладах вищої освіти України**[Електронний ресурс] / І. Андрушко, І. Візнюк, О. Дзекан, А. Долинна // Проблеми підгот. сучас. вчителя. – 2025. – № 2 (32). – С.6-16. *Висвітлено сучасні виклики системи вищої освіти України в умовах війни, цифровізації та суспільних трансформацій. Проаналізовано проблеми дистанційного навчання, забезпечення академічної доброчесності, психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та відповідності європейським стандартам. Вказано на необхідність модернізації управління, розвитку цифрових компетентностей і інтеграції європейських практик для посилення стійкості та конкурентоспроможності ЗВО. Акцентовано, що ключовими умовами успішного функціонування університетів є забезпечення якості, оновлення освітніх програм і розвиток системи психологічної підтримки здобувачів освіти* .Текст : http://psv.udpu.edu.ua/article/view/345799

9. **Гармонізація української освітньої політики з європейськими стандартами: роль мережі EURYDICE** [Електронний ресурс] / О. Ю. Гусак, С. І. Шкабко, А. О. Литвинчук, Н. Б. Пронь // Освіт. аналітика України. – 2025. – № 4. – С. 5-15. *Мета статті – визначити роль європейської освітньої мережі «Eurydice» у формуванні доказової освітньої політики та окреслити основні напрями діяльності національного підрозділу цієї мережі в Україні, створеного у 2024 р. на базі ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Наведено сім пріоритетних кластерів європейської освітньої політики. Вказано, що саме в ювілейний, 45-ий, рік існування мережі «Eurydice» долучення України набуває особливої ваги, адже ця мережа відіграє ключову роль у забезпеченні доказової основи освітньої політики в Європі, що розширює можливості гармонізації національної освітньої політики з європейськими стандартами та зміцнює обмін*

аналітичними знаннями в межах мережі. Текст : **https://science.iea.gov.ua/2025-4-5-15/**

10. **Гасанова-Лебедєва А. Психолінгвістична динаміка мовної ситуації в закладах дошкільної освіти міста Києва (2023 – 2024 рр.)** [Електронний ресурс] / Анастасія Гасанова-Лебедєва // Філол. часопис. – 2025. – № 2. – С. 6-14. *Представлено результати авторського психолінгвістичного дослідження, мета якого - виявлення тенденцій поступових мовних трансформацій у комунікативному середовищі дітей, зумовлених соціокультурними змінами та впровадженням державної політики українізації, а також аналіз психолінгвістичних і нейропсихологічних чинників, що впливають на мовну адаптацію в дошкільному віці. Результати засвідчили еволюційний, перехідний характер мовних процесів: поступове зростання питомої ваги української мови, скорочення частки російськомовного спілкування та посилення ролі суржику як тимчасової адаптаційної форми під час переходу до україномовного середовища. Це свідчить про етап стабілізації мовної поведінки, у межах якого українізація комунікативного простору відбувається через проміжні мовні коди.* Текст: **http://fch.udpu.edu.ua/article/view/346947/334060**

11. **Годецька Т. Інформаційне забезпечення використання цифрових освітніх ресурсів та інструментів** [Електронний ресурс] / Т. Годецька, А. Гуралюк // Адапт. упр. : теорія і практика. Серія : Педагогіка. – 2025. – Т. 21, № 41. – Електрон. дані. *Зазначено, що впровадження цифрових технологій в освітній процес сприяє підвищенню ефективності навчання, розширенню доступу до освітніх ресурсів і формуванню нової культури навчальної взаємодії. Висвітлено аспекти класифікації цифрових освітніх ресурсів (ЦОР) і цифрових освітніх інструментів (ЦОІ), що ґрунтується на їх функціональних особливостях, дидактичному призначенні та ролі в освітньому процесі. Запропоновано розширену класифікацію, яка відображає сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій, включаючи штучний інтелект (ШІ), інструменти візуалізації, симуляційні*

середовища та засоби взаємодії з реальним світом. Представлено альтернативну класифікацію, яка дає змогу впорядкувати сучасні цифрові рішення за ключовими параметрами, що створює методологічне підґрунтя для ефективного добору та впровадження ЦОР і ЦОІ у педагогічну практику. Текст : **https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/813/681**

12. **Гончарук М. Система забезпечення якості дошкільної освіти: порівняльний аналіз педагогічних практик в Україні та Німеччині** [Електронний ресурс] / М. Гончарук // Неперерв. проф. освіта: теорія і практика. Серія : Пед. науки. – 2025. – Т. 85, № 4. – С. 209-221. *Здійснено порівняльний аналіз систем забезпечення якості дошкільної освіти в Україні та Федеративній Республіці Німеччина. Розглянуто концептуальні основи, нормативно-правову базу, основні механізми та інструменти оцінювання якості дошкільної освіти в обох країнах. Проаналізовано структурні, процедурні та результативні компоненти систем забезпечення якості та визначено спільні підходи, суттєві відмінності у фокусах освітньої політики. На основі аналізу німецького досвіду визначено перспективні напрямки вдосконалення української системи дошкільної освіти, зокрема в контексті процесів європейської інтеграції, впровадження нового законодавства та розвитку професійної компетентності вчителів.* Текст : **http://npo.kubg.edu.ua/article/view/348412**

13. **Горбань Ю. Інформаційно-правова культура як інтегративна компетенція сучасного учасника освітнього процесу** [Електронний ресурс] / Юрій Горбань, Оксана Олійник; Василь Семикрас // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 374-379. *Зазначено, що стрімка цифровізація освітнього процесу, прискорена поширенням дистанційних форм навчання, випереджає розвиток відповідних культурних і правових механізмів регуляції. Формування виключно правової чи інформаційної культури окремо є недостатнім для адекватної відповіді на сучасні виклики. Лише їх синтез в інформаційно-правовій культурі здатен забезпечити*

належний рівень захисту від інформаційних загроз, повагу до інтелектуальної власності (ІВ) та дотримання конфіденційності в цифровому освітньому середовищі. Наголошено, що розвиток цієї інтегративної компетенції має стати пріоритетом для закладів вищої освіти (ЗВО) як запорука підготовки фахівців, здатних ефективно діяти в інформаційному суспільстві. Текст: **https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1072/1947**

14. **Григораш О. Дисемінація як умова підготовки вчителів ЗЗСО до інноваційної діяльності** [Електронний ресурс] / О. Григораш, О. Попова // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 221. – С. 30-35. *Визначено суть поняття «дисемінація» як цілеспрямований, систематичний і планований процес поширення, промоції та впровадження інноваційних педагогічних ідей, методів, технологій, програм і прогресивного практичного досвіду серед педагогічної спільноти з метою їх масштабування. Вказано, що для ЗЗСО дисемінація є дієвим механізмом інноватизації освітнього середовища, забезпечення конкурентоспроможності освітнього закладу, піднесення іміджу вчителів і підвищення якості освіти учнів, стратегічно важливим компонентом професійної педагогічної діяльності. Презентовано форми і методи забезпечення означеного процесу: виступи на педагогічних радах, науково-практичних семінарах, конференціях, «круглих столах»; проведення майстер-класів, відкритих уроків, взаємні відвідування уроків тощо.* Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2426

15. **Гурак Р. Євроінтеграція в освіті очима 190 тисяч учителів, батьків і управлінців** [Електронний ресурс] / Руслан Гурак // Дзеркало тижня. – 2026. – 4 лют. — Електрон. дані. *Проаналізовано результати масштабного моніторингового дослідження, проведеного Державною службою якості освіти України у 2025/2026 навчальному році, щодо рівня поінформованості та ставлення учасників освітнього процесу до європейської інтеграції. Показано, що європейський курс України загалом*

підтримується всіма групами учасників освітнього процесу, однак ступінь його усвідомлення та практичного сприйняття суттєво відрізняється. Керівники та педагоги частіше пов'язують євроінтеграцію з підвищенням якості освіти, оновленням стандартів і професійним розвитком, тоді як здобувачі освіти та батьки сприймають її переважно через призму особистих можливостей, безпеки й майбутніх перспектив. Акцентовано на наявності значної частки нейтрально налаштованих респондентів, що свідчить не про спротив, а про дефіцит зрозумілих пояснень і практичних прикладів реалізації європейських цінностей у щоденній освітній практиці. Текст: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/jevrointehratsija-v-osviti-ochima-190-tisjach-uchiteliv-batkiv-i-upravlintsiv.html

16. **Деренюк М. Нормативно-правова база становлення STEM/ STEAM в закладах професійної освіти в Україні** [Електронний ресурс] / М. Деренюк // Освіта. Інноватика. Практика. – 2025. – Т. 13, № 9. – С. 53-58. *Здійснено огляд ключових нормативних актів, що забезпечують упровадження STEM/STEAM-напряму, зокрема законів України «Про освіту», «Про професійну освіту», «Про позашкільну освіту», Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), Плану заходів щодо її реалізації до 2027 року, Концепції розвитку цифрових компетентностей та відповідних підзаконних актів Міністерства освіти і науки України. Акцентовано увагу на необхідності узгодження національного законодавства з міжнародними нормативно-правовими документами у сфері професійної освіти, що визначають пріоритетність STEM/STEAM-орієнтованого підходу. Вказано, що чинна нормативна база створює правові передумови для розвитку інноваційних освітніх практик, проте потребує вдосконалення механізмів фінансування, кадрового забезпечення та моніторингу ефективності впровадження державних стратегій. Текст :* **https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/665**

17. **Доброєр Н. Культурна адаптація біженців у цифровому середовищі : виклики та ресурси** [Електронний ресурс] / Наталія Доброєр //

Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 358-363. *Розглянуто роль цифрового середовища в культурній адаптації біженців і основні виклики та ресурси, що впливають на їх інтеграцію в приймаючі суспільства. Проаналізовано онлайн-курси мови й культури, освітні та культурні платформи, соціальні мережі, групи підтримки, сервіси кар'єрного консультування й мобільні додатки. Визначено ключові проблеми: обмежений доступ до технологій, мовні бар'єри, інформаційне перевантаження та культурна нерелевантність контенту. Водночас цифрові інструменти сприяють розвитку мовних і професійних навичок, соціальних зв'язків і збереженню культурної ідентичності. Підкреслено, що ефективна адаптація потребує поєднання цифрових ресурсів із живою взаємодією та підтримкою освітніх, громадських і державних інституцій, а також міжсекторальної співпраці й культурно чутливих рішень.* Текст: **https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1069/2011**

18. **Загородня А. А. Освітнє середовище університету: можливості для розвитку пізнавальної спрямованості студентів** [Електронний ресурс] / А. А. Загородня // Педагогіка формування творч. особистості у вищ. і загальноосвіт. шк. : зб наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – 2025. – № 102. – С. 110-114. *Вказано, що активні та інтерактивні методи навчання (проєктна діяльність, дискусії, дебати, гейміфікація, storytelling, problem-based learning тощо) сприяють підвищенню пізнавальної активності студентів, розвивають ініціативність, уміння приймати рішення та здійснювати саморефлексію. Вказано на роль інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку пізнавальної спрямованості: науково-дослідницька діяльність студентів, яка забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичного досвіду, сприяє розвитку критичного мислення, креативності та здатності до самостійного пізнання. Акцентовано на важливості створення в університеті психологічно безпечного середовища, орієнтованого на підтримку, співпрацю, студентоцентрований і*

травмоінформований підхід, що забезпечує емоційний комфорт і внутрішню мотивацію до навчання. Запропоновано узагальнену структурно-функціональну модель можливостей освітнього середовища університету, що відображає взаємозв'язок педагогічних технологій, інформаційних ресурсів, соціально-психологічної підтримки та наукової активності студентів. Текст : **http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2025/102/21.pdf**

19. **Здоровило Т. Освітнє партнерство під час війни: українські студенти стали частиною культурної програми Олімпіади в Мілані** [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2026. – 14 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про реалізацію міжнародного проєкту "Brera - Kharkiv", заснованого у співпраці між Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна та " Liceo Artistico di Brera" за координації асоціації "VITAWORLD" з метою об'єднати українських та італійських студентів у спільній творчій співпраці. Зазначено, що у межах проєкту під час зимових Олімпійских ігор відбулося відкриття виставки "Athletes Of Art" в "Sheraton Milan San Siro", яку організатори назвали "простором, який раніше не відкривався" - місцем перетину спорту, мистецтва й майбутнього. Окрім того, було продемонстровано документальний фільм "Occhi dell'Umanità", що розповідає про війну через особисті історії - втрату дому, вимушене переселення, пошук нової ідентичності. Наведено коментар радниці Міської ради Мілана з питань рівних можливостей Діани де Маркі, яка зазначила, що ця ініціатива є "моделлю співпраці між Італією та Україною в мережах освітніх і культурних закладів", та наголосила, що прийом українських студентів у родинах італійських учнів є "конкретною інвестицією в майбутнє".* Текст: **https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/193301/**

20. **Здоровило Т. Освітня "революція": в Україні із 2027 року традиційні школи "відімруть"** [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2026. – 8 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про фінальний*

етап реформи "Нова українська школа", внаслідок якої із 2027 - 2028 навчального року підхід до здобуття середньої освіти зазнає фундаментальних змін. Головним нововведенням стане впровадження 12-річного навчання та поділ навчальних закладів на три автономні рівні, кожен з яких матиме своє призначення та окремі заклади: початкова освіта (I - IV класи) - школи працюватимуть максимально близько до місць проживання дітей, зберігаючи принцип територіальної доступності; базова середня освіта (V - IX класи) - навчання проходитиме в гімназіях, де учні отримуватимуть загальну підготовку та визначатимуться зі своїми інтересами; профільна середня освіта (X - XII класи) - реалізовуватиметься у ліцеях, які будуть відокремлені від початкових шкіл і гімназій та поділятимуться на три типи: академічні (підготовка до вступу у ВНЗ), наукові та спеціалізовані. Передбачено, що перехід до нової моделі буде поступовим: школи, які не планують навчати дітей початкових класів, уже зараз припиняють набір до перших класів, водночас ті учні, які вже розпочали навчання у своїх школах, матимуть змогу завершити освіту за старими правилами або обрати нові варіанти у перехідний період. Текст: https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/193243/

21. **Калінін А. Учні 1 – 11 класів отримуватимуть безкоштовне харчування: Свириденко назвала терміни (фото)** [Електронний ресурс] / Артемій Калінін // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 14 лют. — Електрон. дані. *Як повідомила Прем'єр-міністр України Юлія Свириденко, з нового навчального року учні всіх вікових груп отримуватимуть безоплатне харчування. За її словами, наразі Кабінет Міністрів України (КМ України) очікує, коли місцеві обласні адміністрації та органи самоврядування налагодять процеси постачання обідів для школярів. Також в уряді розраховують, що до цієї ініціативи долучаться місцеві підприємці та представники бізнесу. Вказано, що на цей проєкт уряд витратить 14,4 млн грн*. Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/743906-harchuvannya-v-kolah-z-veresnya-shkolyari-otrimuvatimut-bezoplatni-obidi-sviridenko

22. **Кернасюк Ю. В. Витрати на освіту та науку в глобальному вимірі** [Електронний ресурс] / Ю. В. Кернасюк // Освіт. аналітика України. – 2025. – № 5. – С.109-123. *Метою статті є визначення пріоритетних напрямів державної політики та практичних заходів у сфері інвестицій в освіту й науку в умовах глобальних викликів, спричинених змінами клімату, енергетичним переходом і цифровою технологічною революцією. Проаналізовано концепції щодо ролі інвестицій у людський капітал, трансформації робочих місць унаслідок нової технологічної революції й енергетичного переходу, а також необхідності збільшення фінансування освіти і наукових досліджень. Надано рекомендації щодо підвищення рівня видатків на освіту й науку за допомогою механізму спрямування бюджетних ресурсів на пріоритетні дослідницькі напрями, стимулювання приватних інвестицій у чисті енергетичні й цифрові технології, інструменти перепідготовки робочої сили та посилення міжнародної кооперації й фінансової підтримки для зменшення глобальної нерівності в доступі до передових досягнень науки та освіти.* Текст : https://science.iea.gov.ua/2025-5-109-123/

23. **Клепар М. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в закладах вищої освіти України : виклики та перспективи** [Електронний ресурс] / М. В. Клепар, О. О. Чінчой // Пед. альм. / КВНЗ Херсон. акад. неперерв. освіти. – 2025. – № 59. – Електрон. дані. *Проаналізовано впровадження сучасних ІКТ у ЗВО України та вказано на проблеми пов'язані з їх упровадженням: питання кібербезпеки, загрози персональним даним, цифрова нерівність серед студентів і викладачів, потреба постійного оновлення технічного оснащення та програмного забезпечення. Розглянуто роль дистанційного навчання, функціональні можливості цифрових освітніх платформ, хмарних технологій і систем автоматизованого управління навчальним процесом, які дозволяють оптимізувати взаємодію між викладачами та студентами, підвищувати ефективність організації навчання та забезпечувати зручний доступ до освітніх матеріалів. Звернено*

увагу на вплив цифровізації на педагогічні стратегії, що передбачають активне використання інтерактивних технологій, гейміфікації, віртуальної та доповненої реальності, які сприяють розвитку критичного мислення, творчих здібностей і практичних навичок студентів. Окреслено перспективи подальшого розвитку цифрового освітнього середовища в Україні, враховуючи світові тренди та можливості інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес. Текст : **https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/659**

24. **Клименко І. Імплементація освітніх грантових програм у громадах України: аналіз викликів та можливостей на прикладі програм Erasmus+ та House of Europe** [Електронний ресурс] / І. Клименко, О. Замора // Адапт. упр. : теорія і практика. Серія : Економіка. – 2025. – Т. 21, № 42. –Електрон. дані. *Метою дослідження є виявлення причин низької залученості регіональних громад до міжнародних освітніх грантових програм та аналіз можливостей підвищення їхньої участі на основі оцінювання практичного досвіду реалізації проєктів у межах програм «Erasmus»+ та «House of Europe». Проаналізовано особливості імплементації цих програм у територіальних громадах України в умовах євроінтеграційних процесів і децентралізації. Вказано, що залучення до програм міжнародної підтримки є суттєво нерівномірним: активнішими залишаються великі міста, тоді як малі громади стикаються з інформаційними, організаційними, мовними та інституційними бар'єрами. Розкрито зміст і напрями програм, визначено чинники, що впливають на грантову активність, а також проаналізовано успішні кейси участі українських освітніх інституцій і громадських ініціатив із регіонів. Запропоновано комплекс заходів для посилення спроможності громад — створення локальних грантових офісів, регіональних хабів підтримки, запровадження програм навчання з грантрайтингу, розвиток мережевої взаємодії та формування фінансових механізмів співфінансування.* Текст : https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/833

25. **Коломієць Т. В. Зміни світоглядної парадигми післявоєнної освіти** [Електронний ресурс] / Т. В. Коломієць // Політол. вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2025. – № 97. – С. 187-197. *Розкрито зміст понять «парадигма», «освітня парадигма», «гуманістична парадигма», «постнекласична парадигма». Зазначено, що освіта має бути спрямованою не лише на відтворення робочої сили, навіть якщо йдеться про фахівців, орієнтованих на фундаментальну науку й розробку інноваційних технологій, але й на розвиток духовності особистості, яка ґрунтується на вищих загальнолюдських моральних якостях і національній культурі. Обґрунтовано роль педагога як рушійної сили інноваційної діяльності в освіті, з розвиненим адаптаційним та інноваційним потенціалом, здатного до оновлення, відкритого до нових ідей та схильного нетрадиційним способом вирішувати освітні проблеми, готового використовувати різноманітні освітні інструменти й націлені на досягнення конкурентних переваг. Вказано, що саме інноваційна й гуманістична освіта буде здатна дати гідну відповідь на ключові виклики повоєнної відбудови, пов'язані з дефіцитом людського капіталу, матеріальних ресурсів і часовими обмеженнями.* Текст : https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/353

26. **Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 10 лют. [№ 528]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що члени Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій та представники Міністерства освіти, науки та інновацій відвідали Швейцарію, щоб ознайомитися з підходами до розвитку освіти дорослих, безперервного навчання та інтеграції на ринку праці. Зокрема, відбувся візит до центру освіти дорослих у кантоні Цюрих, який є одним із провідних провайдерів освіти дорослих і реалізує практико-орієнтовані програми, курси з цифрових навичок і використання штучного інтелекту в освіті. «Для нас зараз ключове – напрацювати архітектуру майбутнього Закону «Про освіту дорослих»: яка роль держави, як*

вибудовується партнерство, як фінансується система і які завдання вона виконує», – зазначив голова парламентського освітнього Комітету Сергій Бабак. Текст: https://www.golos.com.ua/article/390139

27. **Корупція у вищих навчальних закладах: причини виникнення та шляхи подолання** [Електронний ресурс] / Є. М. Пащенко, С. М. Іващенко, А. І. Потіхенський, Д. А. Куртов, М. Г. Чалий // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 11. – С. 164-167. *Досліджено проблему корупційних проявів у закладах вищої освіти України та окреслено заходи протидії їм. Вказано, що корупція у цій сфері є однією з найсерйозніших загроз для якості освітнього процесу та академічної доброчесності українських університетів, підриваючи довіру до системи вищої освіти і знецінюючи значення дипломів. Проаналізовано нормативно-правову базу протидії корупції в освітній сфері, зокрема положення Закону України "Про запобігання корупції" від 14.10.2014 та внесені до нього у 2015 р. зміни, які посилили відповідальність за корупційні правопорушення. Визначено основні форми корупційних проявів у ЗВО, серед яких поширене хабарництво при вступі, отримання неправомірної винагороди за виставлення позитивних оцінок, безпідставне складання іспитів, незаконне отримання академічних ступенів і вчених звань, плагіат і фальсифікація результатів наукових досліджень при захисті кваліфікаційних робіт, а також нецільове використання бюджетних коштів. Встановлено, що корупція в університетах має виразний системний характер і проникає на всі рівні освітнього процесу, та розглянуто основні причини її виникнення й поширення. Запропоновано комплекс взаємопов'язаних заходів з подолання корупції, що включає вдосконалення нормативно-правової бази та посилення відповідальності за корупційні правопорушення, впровадження сучасних цифрових технологій в освітній процес і систему оцінювання, активне посилення громадського контролю за діяльністю ВНЗ, підвищення рівня правової культури та академічної доброчесності, матеріальне поліпшення становища науково-педагогічних працівників, розвиток інституційної*

спроможності університетів щодо запобігання корупції та протидії їй. Текст: http://lsej.org.ua/11_2025/36.pdf

28. **Кравченко В. Мікронавчання: модний тренд чи справді ефективні короткі уроки зі смартфона?** [Електронний ресурс] / Вікторія Кравченко // Дзеркало тижня. – 2026. – 15 лют. – Електрон. дані. *Стаття присвячена феномену мікронавчання – формату коротких, структурованих навчальних модулів, які можна проходити у «вікнах» вільного часу протягом дня. Пояснено, на чому ґрунтується ефективність такого підходу: зниженні когнітивного навантаження, ефекті розподіленої практики та активному пригадуванні. Розглянуто приклади популярних платформ, як-от: «Duolingo», «Quizlet», «Anki», «Headway», «TED-Ed», а також окреслено переваги й обмеження формату. Окрему увагу приділено ролі гейміфікації та тому, як відрізнити справжнє навчання від просто споживання контенту. Надано поради, як обрати застосунок, що справді допомагає вчитися.* Текст: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/mikronavchannja-modnij-trend-chi-spravdi-efektivni-korotki-uroki-zi-smartfona.html

29. **Краснов О. Провідні моделі організації бізнес-освіти в Україні (1991 - 2025 рр.)** [Електронний ресурс] / О. Краснов // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 221. – С.198-204. *На підставі аналізу наукових публікацій та контенту веб-сайтів провідних університетів і бізнес-шкіл України (бізнес-школи Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного університету «Острозька академія», Державного торгівельно-економічного університету) висвітлено два рівні аналізу проблеми моделювання бізнес-освіти: концептуальний та організаційний. Мережу вітчизняних бізнес-шкіл представлено в сукупності кількох компонентів (бізнес-освіта за акредитованими в Україні програмами; бізнес-освіта за програмами MBA (у форматах «MBA», «IMBA», «Executive MBA» тощо); бізнес-освіта на основі міжнародних акредитацій; бізнес-освіта за неакредитованими програмами). Проаналізовано специфіку*

каруселної моделі бізнес освіти та моделі «1+1». Обгрунтовано домінацію організаційних моделей бізнес-освіти над концептуальними та залежність вітчизняної моделі бізнес-освіти від зарубіжних аналогів, рівня співпраці українських бізнес-шкіл та відповідних зарубіжних і міжнародних партнерських структур. Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2457

30. Крищенко К. Є. Бюджетні та позабюджетні механізми фінансування фахової передвищої освіти в Україні: сучасний стан і виклики розвитку [Електронний ресурс] / К. Є. Крищенко // Освіт. аналітика України. – 2025. – № 5. – С. 59-70. *Здійснено аналіз сучасного стану та ключових проблем фінансування фахової передвищої освіти (ФПВО) в Україні в умовах трансформацій освітньої системи і впливу зовнішніх чинників, зокрема наслідків повномасштабної збройної агресії. Розглянуто нормативно-правові засади бюджетного фінансування ФПВО з акцентом на координації та розподілі фінансових повноважень між державним і місцевими бюджетами з метою забезпечення сталого функціонування цього рівня освіти. Вказано на проблему недостатньої фінансової стійкості бюджетної підтримки та обґрунтовано потребу в активізації диверсифікації джерел доходів закладів ФПВО. Систематизовано структуру й потенціал позабюджетних фінансових ресурсів, зокрема коштів від плати за навчання, доходів від господарської діяльності, орендних платежів, грантового фінансування, міжнародної технічної допомоги та благодійних внесків. Обґрунтовано, що поєднання бюджетних і позабюджетних фінансових інструментів є ключовою умовою забезпечення операційної стійкості, модернізації матеріально-технічної бази та підвищення конкурентоспроможності закладів ФПВО. Запропоновано механізми збільшення ролі позабюджетного фінансування.* Текст : https://science.iea.gov.ua/2025-5-59-70/

31. Курашина О. Виші змагатимуться за абітурієнтів: МОН презентувало нові правила вступу [Електронний ресурс] / Олена Курашина

// Fakty.ua : [вебсайт]. – 2026. – 5 лют. — Електрон. дані. *Як повідомила заступниця міністра освіти і науки України Н. Кузьмичова, у 2029 р. до українських закладів вищої освіти (ЗВО) вступатимуть лише випускники пілотних академічних ліцеїв — близько 15 тис. осіб. Для порівняння, у 2025 р. випускників було приблизно 200 тис., тобто майбутній потік буде майже в 13 разів меншим. Вказано, що це створить обернену конкуренцію: за випускників пілотних ліцеїв конкуруватимуть ЗВО. За словами посадовиці, учні таких ліцеїв проходитимуть трирічне поглиблене навчання, яке готуватиме їх до вступу в університети, а потім ще три роки здобуватимуть ступінь бакалавра. Вона пояснила, що нова модель старшої профільної школи дозволить учням усвідомлено обирати майбутню професію. Це ефективніше, ніж нинішня система, де випускники після XI класів обирають напрям за порадою батьків або за кількістю бюджетних місць, а пізніше часто усвідомлюють помилку. Крім того, з 01.09.2026 у ліцеях почнуть працювати кар'єрні радники, які допомагатимуть учням ефективніше готуватися до вступу у ЗВО*. Текст: https://fakty.ua/466977-vuzy-budut-sorevnovatsya-za-abiturientov-mon-predstavilo-novye-pravila-postupleniya

32. **Курєпін В. М. Кібербезпека цифрового освітнього середовища як складова системи безпеки праці та життєдіяльності** [Електронний ресурс] / В. М. Курєпін, О. О. Самойленко, І. В. Бацуровська // Сусп-во та нац. інтереси. – 2025. – № 11 (19). – С.255-267. *Визначено сутність і структуру поняття «кібербезпека цифрового освітнього середовища», схарактеризовано його технологічні, педагогічні, психологічні та управлінські складові. Досліджено сучасні технічні, управлінські та поведінкові інструменти кіберзахисту, що забезпечують цілісність цифрової інфраструктури освітніх установ, серед яких: системи виявлення загроз на основі машинного навчання, технології шифрування даних, управління ризиками, аудит інформаційної безпеки та формування цифрової етики. Наголошено на необхідності поєднання*

технологічних рішень із вихованням свідомої поведінки користувачів і підвищенням кіберосвіченості. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/31039/31005

33. **Лещенко О. Г. Вітчизняний та закордонний досвід соціально-педагогічної профілактики кіберсуїциду серед підлітків** [Електронний ресурс]. / О. Г. Лещенко, І. В. Тимчишин // Пед. науки: теорія та практика. – 2025. № 3. – С. 193-198. *Проаналізовано зміст і засоби соціально-педагогічної профілактики кіберсуїциду серед підлітків як в Україні, так і за кордоном. Вітчизняні дослідження вказують на дефіцит системної роботи з учнівським контингентом, обмеженість цифрових ресурсів і практик, спрямованих саме на суїцидальні ризики, на відміну від кібербулінгу, насильства чи агресії. Європейські та американські практики профілактики кіберсуїциду мають ширший спектр: програми медико-психологічного скринінгу, онлайн-гарячі лінії підтримки, інтерактивні освітні курси з формування стійкості, цифрової безпеки тощо. Вказано, що в Україні велика увага приділяється шкільному освітньому середовищу, формам класних і позакласних заходів, вихованню цінностей, емпатії, формуванню безпечного середовища; а міжнародні моделі часто краще інтегровані із цифровими платформами, використовують аналітику для виявлення ризиків, мають сталі механізми реагування. Наведено результати опитування підлітків, спрямованого на виявлення тенденцій та чинників ризику схильності до кіберсуїциду.*

34. **Ломачинська І. Культура академічної доброчесності в контексті використання штучного інтелекту в освіті** [Електронний ресурс] / І. Ломачинська, Б. Ломачинський // Неперерв. проф. освіта: теорія і практика. Серія : Пед. науки. – 2025. – Т. 85, № 4. – С.7-21. *Вказано, що використання ШІ в освітньому процесі дозволяє глибше індивідуалізувати навчання шляхом побудови персоналізованих освітніх траєкторій, адаптованих до потреб і здібностей кожного студента, сприяє оновленню методів навчання, вдосконаленню підходів до оцінювання та розробці*

дидактичних матеріалів, адаптованих до рівня підготовки студентів, підвищуючи ефективність навчання. Наголошено, що університетське середовище має забезпечити підготовку викладачів до роботи з інтелектуальними технологіями та підвищення цифрової грамотності студентів, включаючи розуміння принципів функціонування ШІ та сфер його доцільного використання. Визначено ключові напрямки покращання культури академічної доброчесності в умовах швидкого поширення інтелектуальних технологій навчання.Текст : **http://npo.kubg.edu.ua/article/view/348418**

35. **Магдаліна І. Поняття та зміст механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації освітньої функції держави** [Електронний ресурс] / І. Магдаліна // Наук. вісн. Дніпров. держ. ун-ту внутр.справ. – 2025. – № 3. – С. 66-75. *Зазначено, що під адміністративно-правовим забезпеченням реалізації освітньої функції держави варто розуміти систему правових норм, принципів, методів, засобів, інститутів, а також організаційно-правових заходів, які використовуються державою для регулювання й управління суспільними відносинами у сфері забезпечення доступу громадян до якісної освіти, формування умов для розвитку особистості, підготовки кваліфікованих кадрів і сприяння держави і приватних суб'єктів у розвитку освітньої інфраструктури. Адміністративно-правове забезпечення освіти в Україні передбачає комплекс правових норм та інститутів, що регулюють діяльність освітніх закладів, відносини між учасниками освітнього процесу, а також взаємодію з державними органами у сфері освіти. Наведено механізм адміністративно-правового забезпечення реалізації освітньої функції держави.* Текст : **https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2375/2020**

36. **Михайленко О. О. Кримінальна відповідальність за колаборaційну діяльність у сфері освіти: проблеми правозастосування** [Електронний ресурс] / О. О. Михайленко // Право і сусп-во. – 2025. – № 6. – С. 338-344. *Вказано, що відповідно до ст. 111-1 Кримінального кодексу*

України (КК України), колабораційна діяльність – це співпраця громадян держави з ворогом для забезпечення його інтересів і завдання шкоди власній державі. Висвітлено питання відповідальності працівників освіти за колабораційну діяльність та наведено позицію Касаційного кримінального суду Верховного Суду, який визначив критерії караності колабораційної діяльності. З'ясовано, що у 2025 р. за колабораційну діяльність у сфері освіти суди послідовно призначають реальне позбавлення волі - як правило, до трьох років у поєднанні з максимально суворим заборонним додатковим покаранням, яким є максимальне позбавлення права обіймати державні посади до 15 років, що дозволяє захистити сфери освіти від ідеологічного впливу держави-агресора. Текст: **http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/6_2025/50.pdf**

37. **Муковіз О. Підготовка вчителів до STEM-діяльності: українські реалії та міжнародні орієнтир**и [Електронний ресурс] / О. Муковіз, Л. Мандруляк // Психол.-пед. проблеми сучас. шк.: зб. наук. пр. – 2025. – № 2 (14). – С.90-96. *Розглянуто міждисциплінарний характер STEM-навчання, роль цифрових технологій, проєктно-дослідницьких методик та інтеграції мистецького компоненту у STEAM-парадигмі. Проведено порівняльний аналіз моделей підготовки педагогів у США, Фінляндії та в деяких українських закладах вищої освіти (ЗВО), визначено спільні тенденції, відмінності та виклики. Вказано, що ефективна підготовка вчителів включає практичні стажування, лабораторії, міждисциплінарні проєкти та розвиток креативних і цифрових компетентностей. Окреслено перспективи адаптації міжнародного досвіду до національної системи освіти з метою формування компетентних учителів XXI ст.* Текст : **http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/346787**

38. **Освітня реінтеграція ветеранів та доступ до навчання у будь-якому віці: українська парламентська делегація відвідала Німеччину** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 4 лют. [№ 524]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що*

голова Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій Сергій Бабак здійснив навчально-ознайомчий візит до Німеччини, відвідавши Берлін і Мюнхен, із метою вивчення організації державної політики у сфері освіти дорослих, ролі місцевого самоврядування в цій сфері, інтеграції відповідної системи в законодавство та механізмів її фінансування. Під час поїздки делегація ознайомилася з досвідом різних федеральних земель Німеччини, відвідала муніципальні освітні центри, національні асоціації та двомовні школи, а також провела робочі зустрічі з парламентаріями та представниками місцевих органів влади. Вказано, що досвід, отриманий під час робочих візитів українських парламентарів до провідних країн Європи дозволяє вивчати кращі закордонні практики, зокрема, у сфері освіти. Це важливо для впровадження ефективних рішень у законодавстві та підвищення якості освітніх програм в Україні. Текст: https://www.golos.com.ua/article/390074

39. **Особливості навчання іноземних студентів у вузах України в умовах війни** [Електронний ресурс] / О. Дзекан, І. Візнюк, Л. Вознюк, А. Долинна // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 221. – С.45-52. *Розглянуто психологічну адаптацію іноземних студентів в Україні в умовах війни як ключовий чинник ефективності освітнього процесу. Проаналізовано виклики, з якими стикаються студенти (тривожність, ізоляція, культурні бар'єри та невизначеність щодо майбутнього) та окреслено реакцію університетів у вигляді служб підтримки, менторських програм і кураторських груп. Наголошено на важливості безпечного освітнього середовища, недопущенні дискримінації та забезпеченні інклюзивності для всіх категорій здобувачів, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО), дітей з інвалідністю та іноземних студентів, необхідності підготовки педагогів до роботи в умовах кризи, що передбачає розвиток нових професійних компетентностей. Наведено приклади адаптаційних стратегій українських ЗВО, спрямованих*

на збереження якості освіти та підтримку іноземних здобувачів вищої освіти. Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2428

40. **Оцінка ризиків безпеки в системі освіти к запорука формування безпечного освітнього середовища закладів загальної середньої освіти** [Електронний ресурс] / А. О. Литвинчук, О. С. Озеран, О. А. Барабаш, М. І. Шараєвська, Т. С. Дерепа // Освіт. аналітика України. – 2025. – № 5. – С. 28-46. *Проаналізовано міжнародні документи, а саме Декларацію про безпеку шкіл, звіти організацій, які працюють у галузі освіти в надзвичайних ситуаціях і умовах конфліктів, а також статті зарубіжних і вітчизняних науковців про вплив війни на освіту й базові стратегії збереження навчання, психічне здоров'я дітей під час війни, ефективність шкільних програм підтримки, організацію навчання під час переміщень, протоколи безпеки. Вказано на підтримку міжнародних організацій та приватного сектора, зокрема компанії «Palantir», за участі якої в Україні здійснюється оцінка ризиків безпеки на рівні територіальних громад. Досліджено «Методику оцінки ризиків безпеки в системі освіти, пов'язаних із збройною агресією РФ проти України» для закладів освіти й територіальних громад, розрахунки для якої проводяться із застосуванням технологій і програмного забезпечення вказаної компанії. Підготовлено інформаційні матеріали щодо кількості територіальних громад, закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), чисельності учнів, учителів у розрізі рівнів безпеки системи освіти. Окреслено перспективи використання аналітичних даних, підготовлених за допомогою платформи «Palantir Foundry», та надано рекомендації щодо раціонального інтервалу оновлення цих даних, що дасть змогу забезпечити їх актуальність, релевантність і практичну цінність для планування освітньої політики й оперативного бюджетного реагування*. Текст : https://science.iea.gov.ua/2025-5-28-46/

41. **Паніна Л. А. Гібридне навчання: педагогічні моделі поєднання онлайн і офлайн форматів** [Електронний ресурс] / Л. А. Паніна, І. С. Крамаренко, А. П. Веремчук // Перспективи та інновац. науки. Серія :

Педагогіка. Психологія. Медицина. – 2025. – № 11 (57). – С.1022-1040. *Досліджено педагогічні моделі гібридного навчання («Blended Learning», «Flipped Classroom», «Rotation Model», «Flex Model», «HyFlex Model»), їхні структурно-функціональні характеристики, форми взаємодії, дидактичні переваги та обмеження. Показано, що ефективність змішаного формату навчання залежить від рівня цифрової компетентності учасників освітнього процесу, мотивації слухачів, якості організаційного та методичного супроводу. Проаналізовано роль LMS-платформ («Moodle», «Canvas», «Blackboard», «Google Classroom»), хмарних сервісів («Google Workspace», «Microsoft 365») та інтерактивних інструментів («Kahoot», «Mentimeter», «Padlet») у забезпеченні персоналізації, моніторингу прогресу, формативного оцінювання та розвитку компетентностей. Встановлено, що гібридне навчання сприяє підвищенню автономності слухачів, розвитку критичного мислення, комунікативних і дослідницьких навичок, а також адаптивності до умов цифрової трансформації. Водночас виділено основні проблемні аспекти: недостатня цифрова підготовка викладачів і слухачів, обмежений доступ до технологій у регіонах, відсутність стандартизованих підходів до оцінювання, ризики кібербезпеки тощо. Акцентовано на необхідності системного підходу до планування гібридних курсів, підвищення кваліфікації педагогів і розробки рекомендацій щодо оптимального поєднання онлайн- і офлайн-компонентів.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/32012/31963

42. **Пензіна Н. Управлінська діяльність керівника закладу дошкільної освіти в умовах невизначеності та ризику** [Електронний ресурс] / Н. Пензіна, А. Осадча // Адапт. упр. : теорія і практика. Серія : Педагогіка. – 2025. – Т. 21, № 41. – Електрон. дані. *Проаналізовано специфіку функціонування закладів дошкільної освіти (ЗДО) Харківського регіону в умовах тривалої війни, що включає організацію освітнього процесу під час повітряних тривог, роботу підземних дитячих садків, евакуацію закладів, психологічну травматизацію дітей та педагогів,*

руйнування інфраструктури. Обґрунтовано ключові компетентності керівника ЗДО для роботи в умовах невизначеності. Схарактеризовано особливості антикризового управління ЗДО під час війни, включаючи забезпечення фізичної безпеки, організацію освітнього процесу в укриттях, психологічну підтримку, управління кадровими ресурсами в умовах мобілізації та міграції, фінансовий менеджмент і міжсекторальну співпрацю. Вказано, що ефективна управлінська діяльність керівника ЗДО в кризових умовах вимагає інтеграції антикризових компетентностей, психологічної стійкості, гнучких моделей прийняття рішень та здатності до стратегічного мислення в умовах невизначеності. Текст : https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/816/684

43. **Плачинда Т. Вплив штучного інтелекту на навчальну діяльність студентів: аналіз, ризики та перспективи** [Електронний ресурс] / Т. Плачинда // Наук. вісн. Ізмаїл. держ. гуманітар. ун-ту. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 70. – С. 198-204. *Наголошено на негативних наслідках повсякчасного використання здобувачами освіти штучного інтелекту (ШІ) під час професійної підготовки, зокрема на проблемі конфіденційності даних, залежності від технологій, дегуманізації досвіду навчання, підвищенні ризику списування, витісненні вчителів із роботи, зниженні когнітивних здібностей студентів, втраті мотивації до самостійного навчання тощо. Проаналізовано відповіді здобувачів освіти вітчизняних ЗВО на запитання щодо використання ШІ у вищій школі, які демонструють, що вони обізнані та широко застосовують можливості ШІ у власній навчальній діяльності. Проте, не всі з них розуміють наслідки зловживання нейромереж, зокрема академічної недоброчесності. Вказано на необхідність формування у здобувачів освіти навичок коректного використання ШІ у навчально-пошуковій діяльності. Запропоновано шляхи формування необхідних навичок у здобувачів освіти щодо використання ШІ.* Текст : **http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/370**

44. **Предстоятель ПЦУ та ректор Чернівецького університету обговорили співпрацю у розвитку богословської освіти й науки** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 лют. – Електрон. дані. *Подано інформацію,* що *Митрополит Київський і всієї України, предстоятель Православної Церкви України (ПЦУ) Епіфаній провів зустріч із ректором Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича Русланом Білоскурським. Сторони обговорили можливості розширення співпраці у сфері богословської освіти та науки, зокрема підтримку духовно-морального й патріотичного виховання молоді та подальший розвиток державно-церковних взаємовідносин. Також підкреслили важливість партнерства між Церквою та університетською спільнотою для формування освіченого та духовно зрілого суспільства.* Текст: **https://risu.ua/predstoyatel-pcu-ta-rektor-cherniveckogo-universitetu-obgovorili-spivpracyu-u-rozvitku-bogoslovskoyi-osviti-j-nauki_n162061**

45. **Приварський Ю. Ю. Участь територіальних громад у профілактиці правопорушень: інструменти взаємодії з Національною поліцією** [Електронний ресурс] / Юрій Юрійович Приварський// Наук. перспективи. – 2025. – № 12. – С. 1864-1879. *Здійснено науково-правовий аналіз взаємодії Національної поліції України (НПУ) з територіальними громадами у сфері профілактики правопорушень. Акцентовано на забезпеченні безпечного освітнього середовища та протидії домашньому насильству, зокрема гендерно зумовленому. Зосереджено увагу на концепції community policing як ідейно-організаційній основі сучасної превентивної діяльності поліції, що передбачає системну співпрацю з органами місцевого самоврядування (ОМС), закладами освіти, соціальними службами та населенням. Розглянуто значення інституту поліцейського офіцера громади, діяльності дільничних і ювенальних поліцейських, а також практичної реалізації превентивної функції поліції у взаємодії з територіальними громадами. Розкрито питання формування безпечного освітнього середовища як самостійного напряму профілактики правопорушень, зокрема*

через реалізацію проєкту "Вихователь безпеки" та діяльність офіцерів Служби освітньої безпеки. На прикладі регіональних практик Рівненської області продемонстровано ефективність міжмуніципальної співпраці, розвитку мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб і координації дій суб'єктів публічної безпеки. Текст: https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/34537/34513

46. **Процька С. М. ІТ-освіта в Україні як носій цінностей мережевого суспільства** [Електронний ресурс] / Світлана Миколаївна Процька // Культур. альм. – 2025. – № 3. – С. 198-205. *Запропоновано філософсько-методологічне обґрунтування моделі «ІТ-освіта в Україні як носій цінностей мережевого суспільства», у якій ІТ-підготовка розглядається як простір відтворення відкритості, мережевої взаємодії, інноваційності, відповідальності та глобальної мобільності. Мета дослідження – описати й операціоналізувати механізми інтеграції цих цінностей у зміст освітніх програм і практики управління, узгоджені з рамкою цифрової трансформації освіти та науки. Окреслено ризики цифрової нерівності, фрагментації стандартів і загроз безпеці даних, запропоновано шляхи їх мінімізації через підтримку слабших інституцій, уніфікацію стандартів і регулярні аудити впливу. Наголошено, що ІТ-освіта є стрижнем цифрової трансформації, який укорінює цінності мережевого суспільства та посилює конкурентоспроможність України у глобальних мережах знань.* Текст: https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/684/626

47. **Росія мілітаризує дітей на ТОТ України через освіту і релігію** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 17 лют. – Електрон. дані. *Зазначено, що російська окупаційна адміністрація на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України посилює ідеологічний вплив на дітей та молодь через освітні та релігійні механізми. Із 01.09.2026 у школах планується впровадження предмета «Духовно-моральна культура Росії» для V – VII класів зі змістом, що формує «традиційні російські духовно-моральні*

цінності» на прикладах державних і військових діячів і подій війни проти України. Одночасно кремлівські молодіжні та церковні структури організовують спільні заходи — молебні, «патріотичні» бесіди, волонтерські акції у храмах тощо — які поєднують релігійну риторику з елементами мілітарного та імперського наративу. Акцентовано, що ці дії є частиною скоординованої стратегії окупаційної влади щодо русифікації, мілітаризації та ідеологічної інтеграції дітей у російський культурно-політичний простір. Текст: https://risu.ua/rosiya-militarizuye-ditej-na-tot-ukrayini-cherez-osvitu-i-religiyu_n162235

48. **Семенюк О. У Львові презентували реформу старшої профільної школи** [Електронний ресурс] / О. Семенюк // Львів. Пошта. – 2026. – 2 лют. – Електрон. дані. *Повідомлено, що 02.02.2026 у сесійній залі Львівської міської Ради (ЛМР) відбулося обговорення моделі старшої профільної школи. На заході були, зокрема, освітяни, депутати й батьки школярів. Слухачам представили переваги такої реформи, прогнозовану мережу ліцеїв та методи її формування. Зазначено, що керівник Офісу впровадження Нової української школи (НУШ) при Міністерстві освіти і науки України (МОН) Ігор Хворостяний розповів про необхідність реформи. «Світ змінюється настільки стрімко, що система освіти не може не рухатися:зміни умов праці, штучний інтелект. Навчати, як це робили раніше, не можна», — зауважив посадовець.* Текст : https://www.lvivpost.net/city/u-lvovi-prezentuvaly-reformu-starshoyi-profilnoyi-shkoly/

49. **Тимчак М. В. Правові механізми запобігання корупційним ризикам при реалізації фінансової автономії закладів вищої освіти** [Електронний ресурс] / М. В. Тимчак, В. В. Тимчак // Аналіт.-порівнял. правознавство : електрон. наук. фах. вид. – 2025. – № 6, ч. 3. – С. 582-586. *Основну увагу у ході дослідження приділено процесам формування бюджетів університетів, розподілу фінансових ресурсів, укладання цивільно-правових договорів, управління майном і здійснення публічних закупівель, що є*

найбільш ризиковими сферами з точки зору потенційних корупційних проявів. Докладно розглянуто функціонування механізмів внутрішнього контролю та внутрішнього й зовнішнього аудиту, оцінено їх спроможність протидіяти фінансовим зловживанням і забезпечувати відповідність діяльності ЗВО принципам доброчесності. Узагальнено проблеми практичної реалізації вимог антикорупційного законодавства в університетському середовищі, зокрема недосконаліть процедур прийняття фінансових рішень, недостатню прозорість окремих управлінських процесів, обмеженість інструментів моніторингу та контролю за використанням бюджетних і власних коштів університетів. Текст: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/347502

50. **Ткаченко В. В. Гармонізація міжнародних класифікацій у статистиці дошкільної освіти України : огляд та аналіз відповідності** [Електронний ресурс] / В. В. Ткаченко// Освіт. аналітика України. – 2025. – № 4. – С. 83-95. *Вказано, що Україна вже має важливі передумови для гармонізації статистики дошкільної освіти. Водночас виявлено потребу в посиленні методологічної узгодженості між національними та міжнародними підходами, розвитку системи метаданих, а також у модернізації інформаційних систем збору адміністративних даних і створенні узгоджених наборів даних, що забезпечували б інтегрованість та порівнянність показників у сфері дошкільної освіти. Обґрунтовано значення гармонізації міжнародних класифікацій для підвищення якості аналітики й інтеграції України в європейський статистичний простір, а також окреслено перспективи подальших досліджень у напрямі розвитку національної освітньої статистики.* Текст : https://science.iea.gov.ua/2025-4-83-95/

51. **Традиції з акцентом на освіту** [Електронний ресурс] // Уряд. кур'єр. – 2026. – 10 лют. [№ 33]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що з нагоди 120-річчя із дня народження авіаконструктора Олега Антонова Президент України Володимир Зеленський присвоїв Державному*

університету «Київський авіаційний інститут» статус національного та поспілкувався зі студентами й викладачами. Глава держави наголосив, що напрям авіації, зокрема й освіта в цій галузі, надзвичайно важливі для України. Тому, потрібно відроджувати сильні українські авіаційні традиції з акцентом на якісну освіту. Текст: https://ukurier.gov.ua/uk/articles/tradiciyi-z-akcentom-na-osvitu/

52. **Учні 8 – 9 класів вивчатимуть підприємництво та фінансову грамотність за підручниками НБУ** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 17 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про впровадження обов'язкового курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» для учнів VIII – IX класів, розробленого за участі Національного банку України (НБУ) відповідно до стандартів Нової української школи (НУШ). Мета курсу - формування фінансових і підприємницьких компетентностей, розвиток навичок управління коштами, бюджетування та прийняття економічно обґрунтованих рішень. Запровадження дисципліни спрямоване на підвищення фінансової культури молоді та підготовку її до активної участі в економічному житті країни.* Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/uchni-89-klasiv-vivchatimut-pidpriemnictvo-ta-finansovu-gramotnist-za-pidruchnikami-nbu.html

53. **Федорович У. М. Управління вищою освітою України в умовах війни: інноваційні моделі, адаптивність та стійкість університетів** [Електронний ресурс] / У. М. Федорович, М. І. Головчак // Сусп-во та нац. інтереси. – 2025. – № 11 (19). – С. 824-833. *Вказано, що попри демографічне скорочення числа вступників, перевантаження викладачів і недостатнє фінансування, українські університети демонструють здатність до адаптації та збереження якості освітніх процесів. Розглянуто інноваційні моделі взаємодії, зокрема «трикутник знань» та «чотири спіралі», які інтегрують освіту, науку, інновації, бізнес, державу та громадянське суспільство. Показано, що такі підходи сприяють формуванню університетів нового типу, де навчання стає*

*практично значущим, а академічна спільнота активно залучається до суспільних трансформацій. Звернено увагу на роль студентів у реальних проєктах, які допомагають країні, та важливості адаптивності університетів до потреб територіальних громад.*Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/31090/31056

54. **Фіалко Н. А. Виклики штучного інтелекту для легітимізації вищої освіти** [Електронний ресурс] / Н. А. Фіалко // Політол. вісн. Київ. нац. ун-ту ім.Т. Г. Шевченка. – 2025. – № 97. – С.158-171. *Констатовано, що виклики ШІ мають як позитивний, так і негативний характер: з одного боку, суспільству потрібен розвиток цифрової освіти і постійне підвищення цифрової ефективності громадян, але, з іншого боку, громадяни мають зберігати автономію прийняття рішень, інакше виникає ризик перетворення держави на цифрову диктатуру. Запобіжником зловживанням ШІ у вищій освіті та втратою освіти своєї головної функції – розвитку людини – має стати зміцнення легітимізації вищої освіти, яке має базуватися на чіткому розмежуванні знання та інформації, що дає можливість орієнтувати освітню мотивацію людей пріоритетно на отримання знань, а вже на цій основі – на практичні навички оперування інформацією. Наголошено на необхідності з'ясування суспільної значущості вищої освіти у суспільстві інформації, уточнення базових освітніх цінностей, а уже на цій основі формування нової, нелінійної легітимізації вищої освіти, коли кожен, хто навчається, окрім вузької фахової компетенції, отримуватиме комунікаційну та цифрову компетенції як обов'язкові.* Текст : https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/351

55. **Хаджирадєва В. Українську школу реформують так, аби вона стала ближчою до європейської** [Електронний ресурс] / Вікторія Хаджирадєва // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 11 лют. — Електрон. дані. *Вказано, що українська освіта готується до завершального етапу реформи «Нової української школи» (НУШ), який стартує наступного року. Головною зміною стане перехід на 12-річне навчання та повний поділ шкіл на*

три незалежні рівні. Початкова ланка для учнів перших чотирьох класів залишиться максимально наближеною до домівок для комфорту найменших. На середньому етапі в гімназіях школярі з V по IX класи здобуватимуть загальну базу та шукатимуть власні зацікавлення. Фінальний етап переміститься до профільних ліцеїв, які функціонуватимуть окремо від молодших класів: академічні, наукові чи спеціалізовані ліцеї дозволять готуватися до університетів за конкретними напрямками. Наведено коментарі щодо нововведень народного депутата України, голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій Сергія Бабака, заступника міністра освіти і науки України Андрія Сташківа, експерта Українського інституту майбутнього Миколи Скиби. Текст: https://ua.korrespondent.net/articles/4854260-ukrainsku-shkolu-reformuuit-tak-aby-vona-stala-blyzhchoui-do-yevropeiskoi

56. Харитонова О. І. Принципи доброчесності використання штучного інтелекту в освітньому процесі [Електронний ресурс] / О. І. Харитонова, Л. І. Галупова, І. В. Мартинюк // Право і сусп-во. – 2025. – Т.2, № 5. – С. 81-87. *Метою дослідження є аналіз сучасного розуміння принципів доброчесного використання ШІ в освіті, визначення основних переваг і ризиків його використання у навчальному процесі та обґрунтування необхідності запровадження ефективних етичних і правових механізмів контролю. Розглянуто позитивні та негативні риси застосування ШІ в освітньому процесі. Вказано, що використання ШІ без належного нормативного та етичного регулювання може призвести до порушення академічної доброчесності, зниження якості освіти, обмеження розвитку критичного мислення та посилення цифрової нерівності, що вказує на необхідність переосмислення ролі принципів доброчесності у процесі інтеграції ШІ у сферу освіти.* Текст : **http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/5_2025/part_2/12.pdf**

57. **Холод М. В. Європейський вектор розвитку вищої освіти України: роль англійської мови в інтеграції освітньо-наукового**

простору [Електронний ресурс] / М. В. Холод, І. Л. Петров // Сусп-во та нац. інтереси. – 2025. – № 11 (19). – С. 436-448. *Проаналізовано роль англійської мови як стратегічного інструменту інтеграції системи вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та Європейського дослідницького простору (ЄДП) в умовах нових геополітичних реалій. Обґрунтовано необхідність термінової переорієнтації державної політики зі сприяння виїзній мобільності на створення привабливого освітнього середовища в Україні, надано комплексні рекомендації, що включають: цільові інвестиції у розвиток людського капіталу (масштабне навчання викладачів методиці EMI); посилення стандартів акредитації англомовних програм; розвиток альтернативних форм інтернаціоналізації; впровадження збалансованої мовної політики за принципом "English for promoting Ukrainian" (використання англійської для поширення українських наукових і культурних здобутків).* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/31057/31020

58. **Шевчук І. Організація навчання учнів початкової школи в умовах воєнного стану** [Електронний ресурс] / І. Шевчук // Психол.-пед. проблеми сучас. шк.: зб. наук. пр. – 2025. – № 2 (14). – С.143-152. *Розглянуто особливості організації освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного стану, коли педагогічна діяльність набуває кризового та адаптаційного характеру. Акцентовано на важливості поєднання традиційних і цифрових форм навчання – дистанційного, змішаного, асинхронного – з метою створення гнучкої системи освіти, здатної функціонувати за будь-яких зовнішніх обставин. Висвітлено роль учителя як організатора навчального процесу, психолога, наставника та фасилітатора, який створює безпечне освітнє середовище, підтримує емоційну рівновагу дітей і формує в них навички саморегуляції та стійкості до стресу.* Текст : http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/346911

59. **Янковська І. Реформування освіти в Україні та Латвії: уроки двох траєкторій європеїзації** [Електронний ресурс] / І. Янковська, Г. М.Терещенко // Освіт. аналітика України. – 2025. – № 4. – С. 40-52. *Наведено порівняльний аналіз траєкторій реформування освіти в Україні та Латвії в контексті європейської інтеграції. Вказано, що обидві країни прагнуть узгодження з еволюційними європейськими стандартами у сфері навчання, управління освітою, цифрової трансформації й забезпечення якості, водночас функціонуючи в істотно відмінних політичних і соціально-економічних умовах. Попри воєнні виклики, Україна продовжує просувати структурні зміни, спрямовані на зміцнення інституційної автономії, забезпечення рівного доступу та інтеграцію в європейський освітній простір. Латвія демонструє модель стабільної й поступової конвергенції з нормами ЄС, тим часом як Україна уособлює реформування, зумовлене стійкістю і здатністю адаптуватися в умовах кризи та підкреслює потребу в тривалій міжнародній підтримці, взаємному навчанні та глибшій інтеграції з європейськими освітніми цінностями для забезпечення довгострокової модернізації і стійкості освітньої системи.* Текст : https://science.iea.gov.ua/2025-4-40-52/

Див також: 64-69

Освіта в зарубіжних країнах

60. **Бакка Т. Цифрові ігрові технології в педагогічній освіті: міжнародні підходи та тенденції** [Електронний ресурс] / Т. Бакка // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 221. – С. 505-509. *Висвітлено провідні тенденції розвитку освітніх технологій у країнах Європи, Північної Америки, Азії. Акцентовано на потенціалі цифрових ігрових інструментів у формуванні ключових компетентностей майбутніх учителів, зокрема критичного мислення, комунікативних і креативних навичок, здатності до співпраці та рефлексії. Описано педагогічні моделі, що базуються на ігровому дизайні, а також*

визначено основні переваги впровадження таких підходів у освітній процес. Вказано на типові виклики (технічні, методичні, етичні), які виникають під час цифровізації освіти з використанням ігрових елементів, та наголошено на важливості адаптації успішних міжнародних практик до національного освітнього середовища України, беручи до уваги особливості підготовки педагогічних кадрів. Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2520

61. Батюк Л. В. Вища освіта США: історико-ретроспективний аналіз, тенденції та статистика [Електронний ресурс]. / Л. В. Батюк // Пед. науки: теорія та практика. – 2025. – № 3. – С. 9-26. *Здійснено історико-ретроспективне науково-педагогічне дослідження вищої освіти в США, рівня залучення здобувачів освіти до вступу до державних і приватних шкіл на програми бакалаврату та магістратури в коледжі й університети США (друга половина XX – 2020-ті рр.) і вплив вищої освіти на формування суспільства, економічну стабільність, науково-педагогічний розвиток освітнього середовища та освітніх технологій. Розглянуто співвідношення між кількістю здобувачів освіти, зарахованих до бакалаврату і магістратури з 1970 по 2025 р. Наведено співвідношення кількості викладачів, що працюють повний і неповний робочий день, статичний прогноз зарахування кількості здобувачів освіти до ЗВО у 2026 - 2037 рр. З'ясовано, що США мають вагомі науково-педагогічні досягнення та розвинену освітню систему, теорія і практика якої ґрунтуються на давніх багатонаціональних та історичних традиціях і залежать від державної політики в галузі освіти.* Текст : **https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/4761**

62. **Борисенко І. В. Напрям реформ та інновацій в Європейському освітньому просторі** [Електронний ресурс] / І. В. Борисенко, Т. З. Ігнатович, О. П. Биконя // Наук. інновації та перед. технології. Серія : Упр. та адміністрування. Право. Педагогіка. Психологія. – 2025. – № 11 (51). – С.2054-2062. *Мета статті - вивчення реформ деяких*

європейських країн для прискореної та якісної європейської інтеграції, створення конкурентоспроможної, сучасної та гнучкої національної освітньої системи. Подано тематичний та хронологічний огляд національних реформ деяких європейських країн у 2024 - 2025 рр. Висвітлено загальну стратегію освіти та ключові цілі в усій системі освіти. Вказано, що з 2025 р. освітні реформи є частиною програм масштабних довгострокових змін, що відбуваються з ініціатив уряду в системах освіти європейських країн. Зазначено, що освітні реформи в Польщі, Латвії та Литві у 2025 р. демонструють скоординовані зусилля, спрямовані на модернізацію національних систем та їх узгодження з європейськими стандартами. Текст : **https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/31623/31588**

63. **Десятов Т. М. Зарубіжні теорії та концепції модернізації педагогічної освіти в умовах інтеграції та полікультурності освітнього процесу /** Тимофій Михайлович Десятов ; [передм. Наталії Авшенюк]. – Черкаси : Вертикаль, 2025. – 390 с. : іл., табл. ***Шифр зберігання в Бібліотеці: Б377705*** *Монографію присвячено компаративістському аналізу світового досвіду в царині фахової підготовки педагогів в умовах інноваційного поступу, кардинальних змін у структурі ринку праці, різновекторних демографічних метаморфоз, наростаючої глобалізації, зростання автономії й академічних свобод закладів вищої освіти. Розкрито основні вектори використання цього досвіду задля підвищення якості педагогічної освіти в Україні, схарактеризовано шляхи її інтеграції у світову освітню спільноту.*

64. **Майбогіна Н. Скарга на вчителя: як британський заклад освіти захищає і вчителів, і учнів** [Електронний ресурс] / Надія Майбогіна // Дзеркало тижня. – 2026. – 1 лют. — Електрон. дані. *Йдеться про особистий досвід викладачки британського коледжу, яка зіткнулася з формальною скаргою студента, та проаналізовано, як у Великій Британії вибудувана система розгляду таких ситуацій. Показано, що ключовими*

принципами є чіткі процедури, незалежність розслідування, психологічна підтримка всіх сторін і культура довіри. Через порівняння з українськими практиками матеріал підкреслює важливість інституційних механізмів, які одночасно захищають права учнів і репутацію викладачів, запобігаючи емоційним конфліктам і публічним скандалам. Текст: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/skarha-na-vchitelja-jak-britanskij-zaklad-osviti-zakhishchaje-i-vchiteliv-i-uchniv.html

65. Марченко Р. В. Історичний розвиток міжнародного співробітництва в освітній сфері [Електронний ресурс] / Р. В. Марченко // Право і сусп-во. – 2025. – Т.2, № 5. – С. 336-341. *Здійснено аналіз ключових міжнародних правових актів, які заклали основу для освітньої співпраці, зокрема Статуту Організації Об'єднаних Націй (ООН), Конвенцій ЮНЕСКО, зокрема Конвенції про визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському регіоні 1997 р. та Болонської декларації 1999 р. Простежено еволюцію правових підходів до організації міжнародних освітніх програм, таких як «Erasmus і Fulbright», і виявлено проблемні аспекти їх правового забезпечення, зокрема колізії у визнанні кваліфікацій і захисті інтелектуальної власності в освітніх ініціативах. Підкреслено важливість вдосконалення міжнародних правових рамок для підтримки інклюзивного та сталого освітнього співробітництва в умовах глобалізації. Зазначено, що війни та збройні конфлікти призводять до руйнування шкіл та освітніх закладів, що унеможливлює проведення навчання. Велика кількість дітей біженців і переміщених осіб залишається без доступу до освіти, оскільки приймаючі країни часто не мають ресурсів для інтеграції цих дітей у свої освітні системи. Наголошено на необхідності перегляду та уточнення правових норм для забезпечення ефективного міжнародного співробітництва в освіті, що відповідає викликам XXI ст.* Текст : **http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/index.php/archiv?id=200**

66. Савчук Р. Розвиток дуальної освіти у Німеччині: досвід та перспективи адаптації в Україні [Електронний ресурс] / Р. Савчук // Наука

і освіта. – 2025. – № 3. – 76-82. *Розглянуто історичні засади і особливості функціонування професійної та вищої дуальної освіти Німеччини, вплив німецького досвіду дуальної освіти на освітні системи інших країн світу. Вказано, що німецька модель забезпечує прямий зв'язок між теорією і практикою (це дозволяє швидко адаптувати освітні програми до потреб роботодавців), детермінує зниження рівня безробіття серед молоді (випускники отримують не лише дипломи, а й реальний досвід роботи та високий шанс на працевлаштування), сприяє підвищенню економічної конкурентоспроможності країни (забезпечує сталий потік кваліфікованих кадрів на німецький ринок праці). Висвітлено переваги в організації дуальної освіти в Німеччині. Окреслено завдання розвитку вітчизняної дуальної освіти (удосконалення законодавчого забезпечення розвитку в Україні повноцінної дуальної освіти; посилення підтримки урядом проєктів її розвитку й мотивації підприємств до участі у підготовці кадрів за дуальною формою здобуття освіти; створення платформи для підтримання неперервного діалогу усіх стейкхолдерів розвитку дуальної освіти).* Текст : **https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2025-3-doc/2025-3-11**

67. **Ткаченко А. Європейські дослідження проблем підготовки вчителів до організації позашкільної роботи** [Електронний ресурс] / А. Ткаченко, О. Жданова-Неділько // Адапт. упр. : теорія і практика. Серія : Педагогіка. – 2025. – Т. 21, № 41. – Електрон. дані. *Розглянуто компетентнісні рамки, інноваційні педагогічні методики, практики міжінституційних партнерств і механізми професійного розвитку, що застосовуються в країнах ЄС. Вказано на ефективність короткострокових курсів, навчальних візитів, мережевих форматів, платформ взаємного навчання та методик роботи з молоддю, які сприяють активному обміну досвідом і впровадженню нових освітніх рішень. Виявлено проблеми відсутності узгоджених стандартів, обмеженої практичної складової, цифрової нерівномірності та складності оцінювання результативності позашкільних програм. Відзначено потенціал інтеграції в освітню практику*

України результатів європейських досліджень та запропоновано напрями адаптації європейського досвіду, зокрема оновлення змісту педагогічних програм, розвиток партнерства і вдосконалення системи підвищення кваліфікації. Текст : https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/824/692

68. Щербань І. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності навчання іноземним мовам: огляд зарубіжних досліджень [Електронний ресурс] / І. Щербань, Н. Гут // Проблеми підгот. сучас. вчителя. – 2025. – № 2 (32). – С.36-43. *Розглянуто педагогічний потенціал ШІ у персоналізації навчання, автоматизованому оцінюванні, ефективному використанні технологій у процесі навчання іноземних мов; з'ясовано їх педагогічний потенціал, дидактичні можливості та вплив на підвищення ефективності мовної освіти. Вказано на переваги ШІ у забезпеченні індивідуалізації навчання, підвищенні мотивації студентів та підтримці викладачів. Проаналізовано зарубіжний досвід використання технологій ШІ як інструменту підвищення ефективності навчання іноземних мов.* Текст : **http://psv.udpu.edu.ua/article/view/345809**

69. **Язловецька О. Сучасний стан і тенденції розвитку шкільного фізичного виховання та спорту в окремих європейських країнах** [Електронний ресурс] / О. Язловецька // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2025. – № 221. – С. **426-432.** *Здійснено комплексний аналіз сучасного стану та ключових тенденцій розвитку шкільного фізичного виховання і спорту в окремих європейських країнах, що дає можливість оцінити ефективність різних моделей фізкультурної освіти в умовах соціальних трансформацій, цифровізації й зростання потреби у зміцненні здоров'я учнівської молоді. Наголошено на важливості формування стійких освітніх стратегій, що забезпечують поступовий розвиток фізкультурної галузі, а також необхідність переосмислення ролі шкільного спорту в умовах нових європейських стандартів якості освіти. Проаналізовано специфіку реформ у Польщі, Італії, Франції, Німеччині. Відзначено, що ці країни демонструють різні, але*

однаково ефективні механізми забезпечення рухової активності молоді та створення сприятливих умов для розвитку масового спорту. Узагальнено спільні тенденції розвитку галузі: посилення здоров'язбережувального вектора, інтеграція цифрових технологій, підтримка інклюзивної освіти, розширення міжвідомчої взаємодії та модернізація спортивної інфраструктури. Вказано на значний потенціал адаптації європейського досвіду для вдосконалення системи фізичного виховання в Україні в контексті реформ Нової української школи (НУШ). Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2502

Див також: 6, 9, 12, 15, 19, 26, 29, 33, 37-38, 50, 57, 59

22.02.2026.

Укладач: Ліфанова І.В.
Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.